SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Sarlio-Lähteenkorva Sirpa
neuvotteleva virkamies

22.09.2016

Valtiovarainvaliokunnan
verojaos

HALLITUKSEN ESITYS MAKEISTEN, JÄÄTELÖN JA VIRVOITUSJUOMIEN VALMISTEVEROSTA ANNETUN LAIN SEKÄ ERÄIDEN JUOMAPAKKAUSTEN VALMISTEVEROSTA ANNETUN LAIN LIITTEEN MUUTTAMISEKSI (HE 137/2016 VP)

Valtiovarainministeriö esittää muutettavaksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annettua lakia siten, että makeisten ja jäätelön valmisteverosta luovuttaisiin. Lisäksi veron piiristä poistettaisiin maustamatonta maitoa korvaavat kasvisperäiset tuotteet kuten soija-, kaura-, kookos- ja riisimaidot sekä jääpalat. Virvoitusjuomien verot säilyvät esityksessä ennallaan eli sokeria sisältävien juomien vero olisi 22 snt/l ja muiden veronalaisten sokerittomien juomien vero 11 stn/l.

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysministeriö esittää seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää päätöstä poistaa kasvisperäiset maitoa korvaavat tuotteet ja jääpalat veron piiristä perusteltuna. Nämä tuotteet ovat tärkeitä maidon korvikkeita erityisesti vegaanista kasvisruokavaliota noudattaville ja niiden verotuotto on ollut suhteellisen pieni, vain noin 0,5 miljoonaa euroa. Ehdotuksen mukaan veron ulkopuolelle jäävät vain maustamattomat tuotteet eli jatkossakin maustetut ja runsaasti sokeria sisältävät tuotteet ovat veron piirissä. Ehdotus on hyväksyttävissä vaikka kaikilta osin markkinoilla olevien tuotteiden ravintosisältö ei vastaa maidon ravintosisältöä

Sen sijaan ministeriö pitää valitettavana talouspoliittisen ministerivaliokunnan syksyllä 2015 tekemää päätöstä luopua kokonaan makeisten ja jäätelön valmisteverosta vuoden 2017 alussa. Verosta luopuminen aiheuttaa valtiolle yli 100 miljoonan euron vuosittaisen verotuottomenetyksen, joka täytyy kattaa muilla keinoilla. Erityisen huolestuttavaa sosiaali- ja terveysministeriön näkökulmasta on verosta luopumisen vaikutukset tuotteiden kulutukseen ja mahdolliset terveyshaitat erityisesti lapsilla ja nuorilla sekä alemmissa sosioekonomisissa ryhmissä.

Sekä kotimaisten että kansainvälisten arvioiden mukaan epäterveellisiin elintarvikkeisiin kohdistuvien verojen avulla voidaan kustannusvaikuttavasti edistää terveyttä ja vähentää sosioekonomisia terveyseroja. Juomat ja makeiset ovat merkittävä lisätyn sokerin ja ylimääräisen energian lähde, erityisesti lapsilla ja nuorilla. Suklaasta ja jäätelöstä saadaan lisäksi tyydyttynyttä rasvaa. Tuotteiden hintoihin vaikuttaminen voi vaikuttaa kuluttajakäyttäytymiseen ja sitä kautta kansanterveyteen. Makeisten ja jäätelön kulutuksessa on viime vuosina havaittu laskua ja tämä myönteinen kehitys tulee tämän päätöksen myötä todennäköisesti pysähtymään. Potentiaaliset terveysongelmat liittyvät erityisesti hammas-

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

terveyden heikkenemiseen ja lihavuuteen sekä ylipainoon liittyvien liitännäissairauksien kuten diabeteksen sekä sydän ja verisuonitautien kasvuun.

Ministeriö esittää harkittavaksi, että makeisten ja jäätelön veron poistamisen sijaan ja veropohjaa laajennettaisiin kilpailuvaikutukset ja valtiontukisäädökset huomioon ottaen, kuten pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa on alun perin toukokuussa 2015 esitetty. Sokeriverotyöryhmä esitti jo vuonna 2013 raportissaan, että nykyisen makeisveromallin epäkohtien korjaamiseksi voisi veropohjaa laajentaa kekseihin ja vohveleihin. Veropohjan laajentamisessa voisi hyödyntää muiden vastaavia veroja kantavien maiden (Tanska, Unkari ja Norja) ratkaisuja ja kokemuksia. Veron tavoitteena voisi olla fiskaalisten tavoitteiden lisäksi myös terveyden edistäminen.

Pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa luvataan, että veropohjan laajentamisen lisäksi työn verotuksen keventämistä rahoitetaan haittaveroja korottamalla. Sosiaali- ja terveysministeriö on aikaisemmin esittänyt verotuksen kehittämistä terveysperusteiseen suuntaan. Tähän avautuu vuoden lopussa uusia mahdollisuuksia kun elintarvikkeiden ravintosisältömerkinnät tulevat pakollisiksi pakatuille elintarvikkeille. Myös tukijärjestelmiä kuten henkilöstöruokailun tukijärjestelmää (ruokalipukkeet, setelit yms.) voisi kehittää niin, että se sulkisi pois epäterveelliset vaihtoehdot ja suosisi terveyttä edistäviä vaihtoehtoja. Tässä voisi hyödyntää kriteerejä joukkoruokailun ravitsemuksellisesta laadusta.

TIEDOKSI

peruspalveluministeri Rehula
erityisavustaja Salmenpohja
erityisavustaja Kause
osastopäällikkö Niemi
johtaja Koivisto